

ATINA — Grčka pokreće šeme za zaštitu svojih planina i plaža od razvoja — pokret koji kritičari kažu da predstavlja pokušaj da se odgovori na žalbe nakon ogromnog porasta investicija u energiju vetra koji je već uništio mnoga staništa.

Prva inicijativa, poznata kao “Neutabane planine” i najavljena na novembarskom klimatskom samitu COP26, u početku će šest planinskih područja staviti pod zaštićeni status. Očekuje se da će druga, “1.000 netaknutih plaža”, biti pokrenuta kasnije ove godine i zabranice svaki novi razvoj ili poslovne aktivnosti na plažama koje su pod strogim ekološkim statusom.

„Želimo da izgradimo štit protiv klimatske krize i ove velike neometane oblasti su najbolja skladišta ugljenika“, rekao je zamenik ministra životne sredine i energetike Georgios Amiras za POLITICO. „Ostavićemo ta mesta sledećim generacijama na isti način na koji su ih naši dedovi i bake šetali ili plivali u njima.“

Među prvih šest planinskih oblasti koje će biti odabrane su planina Saos, najviši vrh Egejskog mora i dom domaće sorte tratinčice; Timfi, u severozapadnoj Grčkoj, dom retkih vrsta divljih koza; i Smolikas, jedan od najvažnijih svetskih biotopa za lešinare.

Ministarstvo trenutno razmatra istraživanje Univerziteta u Janjini kako bi utvrdilo koje oblasti mogu biti uključene u budućnosti, na osnovu njihovog biodiverziteta, između ostalih faktora, rekao je Amiras.

Grupe aktivista pozdravljaju napore, ali upozoravaju da to nije ni približno dovoljno da se zaštite krhki ekosistemi i prirodna staništa koja su poremećena brзом izgradnjom vetroelektrana — uključujući područja koja su deo mreže zaštićenih područja Evropske unije Natura 2000 .

„Neutabane planine su potez u pravom smeru, jer prepoznaju problem, ali kriju političku svrshodnost“, rekao je Kristos Fasulas, aktivista i član Mreže građana za zaštitu Agraфа, planinskog lanca na kopnu. On vidi nedavne napore vlade u očuvanju prirode kao pokušaj da smiri rastuće protivljenje izgradnji vetroelektrana.

Vlada, kažu aktivisti, uništava biodiverzitet zemlje u nastojanju da ispuni svoje ciljeve smanjenja emisija.

Grčka se obavezala da će proizvoditi 19 gigavata svoje energije iz obnovljivih izvora do 2030. godine, uključujući 7,5 GW iz vetra, na putu da ispuni cilj EU o smanjenju emisija za 55 procenata do 2030. i da postane klimatski neutralna do 2050. Proizvodnja energije vetra već premašuje 4 GW.

Lokalni otpor

Lokalne grupe za kampanju su se umnožile poslednjih godina, kao i broj protesta protiv vetroelektrana, uključujući i ostrvo Tinos, gde je policija u nekoliko navrata pozivana da nasilno ukloni demonstrante.

Pokret je ostvario nekoliko pobjeda: Ministarstvo energetike zaustavilo je izgradnju dve vetroelektrane u regionima Agrafa i Plastira i pauziralo planove za izgradnju vetroturbina na 14 nenaseljenih ostrva u Egejskom moru koja su dom vrstama retkih ptica.

„To je ekološki zločin i večno političko prokletstvo“, rekao je Panagiotis Nanos, gradonačelnik jezera Plastiras u centralnoj Grčkoj, koji je obećao da će se boriti protiv postavljanja vetroelektrana u toj oblasti.

„Obnovljivi izvori energije moraju biti deo energetske politike zemlje, ali njihov razvoj mora biti zasnovan na nacionalnom prostornom planu, uvek zasnovan na zaštiti životne sredine i poštovanju istorije mesta“, rekao je on.

Sud pravde EU osudio je Grčku jer nije postavila ciljeve očuvanja zaštićenih staništa, što je proces koji je trebalo da bude završen do 2012. Prošle godine, 13 nevladinih organizacija podnelo je žalbu Evropskoj komisiji zbog niza kršenja prirode EU zakonodavstvo, uključujući odlaganje mera zaštite na Natura 2000 lokacijama.

Zaostajanje Grčke u primeni zakonodavstva EU o prirodi stvara pravnu rupu koja omogućava izdavanje velikog broja dozvola za vetroparkove, uprkos njihovom potencijalu da nanese štetu životnoj sredini, rekao je Fasulas.

Prema istraživanju Univerziteta u Janjini, ako bi sve vetroelektrane koje su završile prvu fazu licenciranja 2021. godine postale operativne, zemlja bi daleko premašila svoje ciljeve za energiju vetra za 2030. i 2050. godinu.

Istraživači su pozvali ministarstvo životne sredine da privremeno prestane da odobrava sve nove aplikacije i da sprovede dodatna istraživanja o potencijalnim implikacijama na životnu sredinu.

Oni su takođe pozvali ministarstvo da odobri vetroparkove samo u oblastima koje ne pripadaju mreži Natura 2000 i da da prioritet postavljanju vetroturbina u oblastima koje već imaju gustu putnu mrežu. Želi da vidi da vlada povuče vetroparkove instalirane u zaštićenim područjima za koje se pokazalo da nanose štetu životnoj sredini.

Prema rečima Amirasa, zamenika ministra, samo oko 3 odsto podnetih zahteva vodi ka izgradnji pravih vetroparkova.

Vlada takođe izrađuje prostorni plan za obnovljive izvore energije, kao i specijalne studije životne sredine za zaštićena područja, rekao je Amiras. Ovo će postaviti okvir za to gde se obnovljivi izvori mogu postaviti i kako proceniti njihov uticaj na životnu sredinu.

Vlada namerava da nastavi sa svojim planovima za proširenje energije vetra, uprkos džepovima lokalnog otpora.

„Naša zemlja želi obnovljive izvore energije, želimo jeftinu, zelenu čistu energiju“, rekao je on. „Natura oblasti nisu zabranjene zone“, prenosi Politico.